

Prostředky balistické ochrany ve světle právních předpisů

 28.06.2024

Ballistic Protection Means in the Light of Legislation

Jiří Tilhon¹

¹Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., Praha, tilhon@vubp.cz

osobní ochranné prostředky

osobní ochranné pracovní prostředky

zbraň

ochrana

Abstrakt

Článek přibližuje pohled na právní vymezení osobního ochranného prostředku, a zvláště pak prostředku balistické ochrany. Přibližuje jak pojetí z pohledu evropských právních předpisů, tak i národních předpisů. A blíže analyzuje možnost užití prostředků balistické ochrany různými profesními skupinami při plnění jejich rolí v souladu se specifickými právními předpisy.

Klíčová slova: osobní ochranný prostředek, osobní ochranný pracovní prostředek, balistická ochrana – prostředky proti poraněním střelnou zbraní nebo pobodání nožem

Abstract

The article provides a closer look at the legal definition of personal protective equipment, and especially ballistic protection equipment. It approximates both the concept from the point of view of European legal regulations and national regulations. And it analyzes in more detail the possibility of using ballistic protection means by various professional groups in fulfilling their roles in accordance with specific legal regulations.

Keywords: personal protective equipment, personal protective work equipment, ballistic protection – equipment against bullet wounds or knife stabs

Úvod

Nedávné hrůzyplné minuty u Filozofické fakulty Univerzity Karlovy zvládly složky Integrovaného záchranného systému velmi dobře. Můžeme děkovat nejen statečnému přístupu příslušníků Policie ČR a příslušníků zásahové jednotky, jejíž členové jsou pro takové zásahy cvičeni a vybaveni, ale i členům Hasičského záchranného sboru či členům Zdravotnické záchranné služby. Její členové zasahovali i v prostředcích balistické ochrany, což pro ně zajisté není běžným vybavením. Vyvstává otázka, kdo je takovými prostředky vybavit, zda ověřil, že odpovídají požadavkům právních

předpisů pro uvedení na trh, že odpovídají odhaleným rizikům a také, zda byly dodrženy právní předpisy garantující seznámení osob s používáním osobního ochranného pracovního prostředku. Jinými slovy, zda byli zdravotníci chráněni vhodnými osobními ochrannými pracovními prostředky a zda byli seznámeni s podmínkami správného použití.

OOP vs. OOPP

Na rozdíl od národních předpisů, které používají pojem osobní ochranný pracovní prostředek (dále jen jako OOPP) – viz ustanovení § 104 zákona č. č. 262/2006 Sb. (dále jen zákoník práce) či nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků (dále jen NV) používají právní předpisy Evropské unie pojem osobní ochranný prostředek (dále jen OOP) – viz Nařízení (EU) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS (dále jen Nařízení), či Směrnice Rady 89/656/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci – třetí samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS (dále jen Směrnice).

Z porovnání definic evropských a národních právních norem lze dovodit, že skupina OOPP je podskupinou OOP, tj. že skupina OOP je širší skupinou.

Ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 1 Nařízení je za OOP pokládán:

- ✦ „prostředek navržený a vyrobený k nošení nebo držení osobou pro ochranu před jedním nebo více riziky pro její zdraví nebo bezpečnost;
- ✦ vyměnitelná součást pro prostředky uvedené v písmenu a), jež má zásadní význam pro jejich ochrannou funkci;
- ✦ připojovací systém pro prostředky uvedené v písmenu a), který není držen ani nošen osobou, je navržen k připojení daného prostředku k vnějšímu zařízení nebo ke spolehlivému kotvicímu bodu, není navržen k trvalému připevnění a nevyžaduje připevňovací činnosti před použitím“.

Tato definice je nejkompaktnějším a nejsrozumitelnějším pojetím definice OOP, neboť dřívější definice uvedená ve Směrnici není tak obsírná, když v ní chybí zvláště srozumitelné ustanovení o připojovacích systémech / kotvicím bodu. Ačkoli byla Směrnice aktualizována naposledy v roce 2019, definice uvedená v čl. 2 odst. 1 zůstala v původní podobě: „Pro účely této směrnice se osobními ochrannými prostředky rozumí všechny prostředky určené k nošení nebo držení zaměstnancem na ochranu před jedním nebo více riziky, která by mohla ohrozit jeho bezpečnost nebo zdraví při práci, a všechny doplňky nebo příslušenství určené k tomuto účelu“.

Vedle tohoto vymezení OOP je v evropských právních předpisech i negativní vymezení OOP. Ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 2 Nařízení se toto nařízení: „nevztahuje na OOP:

- ✦ speciálně navržené pro použití ozbrojenými silami nebo při udržování veřejného pořádku;
- ✦ navržené k použití při sebeobraně, s výjimkou OOP určených pro sportovní činnosti;
- ✦ navržené pro soukromé použití k ochraně proti:
 - ✦ povětrnostním podmínkám, které nejsou mimořádné povahy;
 - ✦ vlhku a vodě při mytí nádobí;
- ✦ určené výlučně pro použití na námořních lodích nebo v letadlech, na něž se vztahují příslušné mezinárodní smlouvy použitelné v členských státech;
- ✦ určené pro ochranu hlavy, obličeje nebo očí uživatelů, na které se vztahuje předpis Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů č. 22 o jednotných ustanoveních týkajících se schvalování ochranných přileb a jejich hledí pro řidiče a pasažéry motocyklů a mopedů“.

Toto negativní vymezení částečně odpovídá negativnímu vymezení uvedeném ve Směrnici, které v čl. 2 odst. 2 zdůrazňuje, že se: „definice v odstavci 1 se nevztahuje na

- ❖ *běžné pracovní oděvy a uniformy, které nejsou zvláště určeny k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnance;*
- ❖ *prostředky používané pohotovostní a záchrannou službou;*
- ❖ *osobní ochranné prostředky, které jsou nošeny nebo používány vojenskými, policejními a dalšími složkami, které zajišťují veřejný pořádek;*
- ❖ *osobní ochranné prostředky pro silniční dopravní prostředky;*
- ❖ *sportovní potřeby;*
- ❖ *prostředky určené pro sebeobranu nebo zastrašení;*
- ❖ *přenosné prostředky pro odhalení a signalizování rizik a škodlivin“.*

Zcela odlišně od Nařízení tak jsou zde uvedeny prostředky pod písmeny a), b), e) a g). Na tomto místě je vhodné zdůraznit, že OOP pro sportovní činnost, jak je uvádí Nařízení, evidentně nejsou totožné se sportovními prostředky dle Směrnice, neboť Směrnice tyto sportovní prostředky za OOP nepovažuje. Navíc, Směrnice vůbec nepostihuje prostředky uvedené v čl. 3 odst. 1 pod písmenem c) Nařízení (kotvicí body atd.).

Toto vcelku nekonzistentní negativní vymezení se pak prolíná i do českého právního řádu, kdy NV některá negativní vymezení evropské Směrnice transformuje do souladu s národními předpisy, přičemž posouvá rozsah a vymezení dané Směrnicí, a ještě více se tak oddaluje od negativního vymezení Nařízení, když v ustanovení § 2 NV zdůrazňuje, že OOPP: „pro účely tohoto nařízení není

- ❖ *běžný pracovní oděv a obuv, které nejsou určeny k ochraně zdraví zaměstnanců před riziky a které nepodléhají při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění,*
- ❖ *výstroj a vybavení záchranných sborů a služeb vykonávajících činnost podle jiného právního předpisu,*
- ❖ *speciální osobní ochranný prostředek používaný v ozbrojených silách České republiky, Vojenské policii, Vojenském zpravodajství nebo bezpečnostních sborech,*
- ❖ *výstroj a vybavení používané při provozu na pozemních komunikacích,*
- ❖ *sportovní výstroj a vybavení,*
- ❖ *prostředek určený pro sebeobranu,*
- ❖ *prostředek pro zjišťování a signalizování rizik a škodlivin na pracovišti“.*

K uvedenému lze doplnit, že definice uvedená pod písm.::

a) odpovídá ustanovení § 104 odst. 2 zákoníku práce: „v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv“, což je však definice, která ne zcela odpovídá definici podle Směrnice;

b) pojednává o stejnokrojích – zásahových oděvech hasičů ve smyslu vyhlášky č. 69/2014 Sb., či prostředcích užívaných báňskou záchrannou službou ve smyslu vyhlášky č. 447/2001 Sb.;

c) není blíže specifikováno, o jaký druh OOP se jedná, neboť evropská legislativa spojuje používání OOP s udržováním veřejného pořádku, kteréžto upřesnění v české verzi chybí;

e) se zcela vymyká evropskému pojetí, neboť v Nařízení je uvedeno, že OOP nejsou prostředky sebeobranu vyjma prostředků pro sportovní činnost, což zřejmě není totéž, jako vynětí sportovních ochranných prostředků ze skupiny OOPP; a není to ani v souladu s ustanovením Směrnice, která vyjímá z OOP sportovní potřeby. Za sportovní potřeby lze

jistě považovat např. kolo nebo činky, a tak souhlasit s tím, že Směrnice sportovní potřeby nepovažuje za OOP. Jestliže pod sportovní výstrojí a vybavením budeme rozumět např. ochranu hlavy či ochranu holení před údery, jak uvádí NV, jde o zcela jinou skupinu výrobků, než o jaké pojednává Směrnice, nicméně výrobků, které svým charakterem odpovídají prostředkům pro sportovní činnost, jak je pojímá Nařízení. Nicméně chybí bližší vymezení skupin výrobků, které by do této skupiny měly či neměly patřit, což způsobuje značnou nejistotu nejen na straně uživatelů OOPP či zaměstnavatelů.

Všechny výše uvedené rozpory je možné omlouvat ve smyslu uvedeného zdůraznění, že uvedené členění či negativní vymezení je pouze pro účely dané směrnice (viz čl. 2 odst. 1 Směrnice 89/656/EHS) resp. daného nařízení vlády (viz § 2 NV 390/2021 Sb.). Ale popravdě, lepší srozumitelnosti a pochopitelnosti to nepomáhá.

Kategorizace a druhy OOP

Nicméně, výše uvedený rozpor ve vymezení OOP / OOPP je třeba nazírat prostřednictvím Nařízení (EU)2016/425, neboť tento přímo použitelný právní předpis EU je závazný pro všechny výrobce, autorizované zástupce, dovozce distributory a oznámené subjekty pro uvádění OOP na Unijní trh. Což znamená, že výrobky, které neodpovídají požadavkům tohoto Nařízení, nemohou být pokládány za OOP resp. OOPP – viz čl. 4: „*OOP smějí být dodávány na trh pouze tehdy, pokud za předpokladu, že jsou náležitě udržovány a používány k určenému účelu, jsou v souladu s tímto nařízením a neohrožují zdraví ani bezpečnost osob, domácí zvířata ani majetek*“. A pak vlastně vše, co je v rozporu s tímto nařízením, nelze za OOP / OOPP pokládat. A je tak irelevantní, jaká ustanovení výše zmíněná Směrnice či Nařízení vlády obsahují. Jsou-li v rozporu s definicí OOP a negativním vymezením OOP dle Nařízení, nemohou být jako OOP dodávána a uváděna na Unijní trh!

Je všeobecně známé, že celý systém bezpečnosti a ochrany zdraví při práci stojí na analýze rizik, na vyhledávání a hodnocení rizik, přijímání opatření k jejich snížení, omezení, popř. eliminaci a kontrole účinnosti zavedených korekčních opatření. I OOP jsou tak nově členěna dle rizik, před nimiž má OOP chránit, nikoli podle jednoduchosti či složitosti své konstrukce, jak tomu bylo v předchozí právní úpravě. Smyslem kategorizace je, že u výrobků kategorie I, která zahrnuje minimální rizika, posuzuje shodu OOP s požadavky Nařízení sám výrobce, kdežto u kategorie II a III, posuzuje shodu s požadavky oznámený subjekt a vystavuje EU certifikát shody. Vzhledem ke skutečnosti, že ve smyslu přílohy I Nařízení: „*kategorie III zahrnuje výlučně rizika, která mohou způsobit velmi závažné důsledky, jako je smrt nebo trvalé poškození zdraví*“, provádí oznámený subjekt nejen postupy přezkoušení typu, ale i postupy posouzení shody s typem v minimálně ročních intervalech. U OOP kategorie III tak za označením CE značky shody následuje čtyřmístné identifikační číslo oznámeného subjektu, který tyto kontroly provádí.

Mezi OOP kategorie III tak patří prostředky, které chrání před riziky: „*kteřá se týkají:*

- ❖ *látek a směsí nebezpečných pro zdraví;*
- ❖ *prostředí s nedostatkem kyslíku;*
- ❖ *škodlivých biologických činitelů;*
- ❖ *ionizujícího záření;*
- ❖ *horkých prostředí s účinky srovnatelnými s účinky vzduchu o teplotě nejméně 100 °C;*
- ❖ *chladných prostředí s účinky srovnatelnými s účinky vzduchu o teplotě – 50 °C nebo nižší;*
- ❖ *pádu z výšky;*
- ❖ *úrazu elektrickým proudem a práce pod napětím;*
- ❖ *utonutí;*
- ❖ *pořezu ruční motorovou pilou;*
- ❖ *vysokotlakého otryskávání;*
- ❖ *střelných poranění nebo pobodání nožem;*

➤ škodlivého hluku“.

Důležité je i uplatnění ustanovení čl. 3 odst. 2 Nařízení, že dodáním na trh se rozumí: „dodání OOP k distribuci nebo použití na trhu Unie v rámci obchodní činnosti, ať už za úplaty, nebo bezplatně“. To znamená, že uvedení na Unijní trh je jak výroba či dovoz OOP do EU a jeho následný prodej, ale i přímé darování OOP uživateli.

Balistická ochrana

Z výčtu OOP kategorie III a vymezení OOP je zřejmé, že např. neprůstřelné vesty a helmy, vesty proti probodnutí, mohou při splnění podmínek vymezení OOP, patřit mezi OOP, na které se vztahují požadavky Nařízení. A že tak tyto prostředky musí splňovat požadavky Nařízení pro dodávání a uvedení na unijní trh, že výrobci musí výrobek označit CE značkou shody a vyhotovit EU prohlášení shody, že musí předložit výrobek posouzení shody typu příslušnému oznámenému subjektu a musí strpět provádění ročních kontrol, přičemž si mohou s příslušným oznámeným subjektem dohodnout, zda bude uplatněn kontrolní modul kontroly výrobků či kontrolní modul zabezpečování kvality výrobního procesu.

V poslední době se prostředky balistické ochrany – ochrany proti střelnému poranění, používají čím dál častěji. Již minulostí jsou doby, kdy takové prostředky používali vojáci a zásahové policejní jednotky. Dnes jsou používány všemi příslušníky policie, celní správy, či jiných bezpečnostních složek, jsou používány novináři při jejich práci v místech bojů, vidět jsou u politiků v místech ozbrojeného konfliktu, či v místech ohrožených střelbou, jsou vidět u podnikatelů či ochranky apod. A nedávno byly těmito prostředky zabezpečeni i příslušníci Zdravotní záchranné služby.

Z důvodu potřeby rozhodnout, pro koho a kdy je výrobek balistické ochrany vhodné posoudit jako OOP, se tak opět dostáváme k problematice negativního vymezení OOP, a to ve smyslu Nařízení, které takové výrobky uvolňuje na Unijní trh. Ve smyslu ustanovení čl. 2 odst. 2 písm. a) a b) se ustanovení Nařízení nevztahují na OOP:

- speciálně navržené pro použití ozbrojenými silami
- nebo při udržování veřejného pořádku
- nebo navržené k použití při sebeobraně.

Z tohoto pohledu je nezbytné objasnit, pojmy: „ozbrojené síly“, „veřejný pořádek“ a „sebeobrana“.

Ozbrojené síly

Ve smyslu ustanovení čl. 3 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky: „Bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.“ Protože jsou ozbrojené síly součástí bezpečnostních složek státu, je potřebné pozornost věnovat i tomuto pojmu. Podle ustanovení § 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, se bezpečnostním sborem: „rozumí *Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace*“. Jak je z výčtu patrné, bezpečnostní sbory nemají totožnou náplň činnosti jako ozbrojené síly a lze odůvodněně očekávat, že i náplň činnosti jednotlivých složek bude rozdílná a bude úzce souviset s vymezením odrážejícím samotný název bezpečnostní složky.

Ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky přibližuje, že: „*Základním úkolem ozbrojených sil je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení*“, a společně s ustanovením § 29 odst. 1 téhož zákona konkretizuje, že: „*Příprava příslušníků ozbrojených sil zahrnuje vzdělávání, vojenský výcvik vojáků k plnění bojových, záchranných a humanitárních úkolů a výchovu k vlastenectví. Vojenský výcvik má formu základní, odbornou a speciální. Součástí přípravy je fyzický a psychologický výcvik*“. Z výše

uvedeného ustanovení je patrné, že při výcviku příslušníků ozbrojených sil k plnění bojových úkolů je používání balistické ochrany v souladu s tímto zákonem, a tak mimo působnost Nařízení. Používaná balistická ochrana není definována jako OOP. Samotný výrobek odpovídá vojenským standardům a jako takový je při výcviku a bojové činnosti používán. Nicméně je nutné ještě věnovat pozornost ustanovení § 3 výše uvedeného zákona, jímž se ozbrojené síly člení: „... na armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž“. Jestliže Hradní stráž v souladu s ustanovením § 28 výše uvedeného zákona provádí vnější ostrahu areálu Pražského hradu, zabezpečuje jeho obranu a provádí vnější ostrahu a obranu objektů, je jen málo činností, při kterých by příslušníci Hradní stráže mohli balistickou ochranu používat v rámci výcviku k plnění bojových úkolů. Příslušníci Vojenské kanceláře prezidenta republiky pak takové úkoly spíše ani neplní, neboť nic takového nevyplývá z ustanovení § 26 výše uvedeného zákona, podle kterého plní úkoly související s výkonem pravomoci prezidenta a s řízením Hradní stráže.

Veřejný pořádek

Pojem veřejný pořádek, s nímž pracují různé právní předpisy, je tzv. neurčitým pojmem správního práva, neboť není v žádném právním předpise definován. Pro potřeby zvažování, kdy lze výrobky balistické ochrany považovat za OOP a kdy již nikoli, je potřebné zmínit zvláště ustanovení zákona o Policii ČR a zákona o obecní policii, které mají oblast veřejného pořádku v rozsahu své činnosti. Jiné bezpečnostní složky tuto oblast nemají v rozsahu činnosti a tak, používají-li balistickou ochranu při své činnosti, je tato ochrana OOP a musí splňovat požadavky Nařízení.

Podle ustanovení § 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky jde o: „jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor“, který slouží veřejnosti. Jeho úkolem je podle ustanovení § 2 mimo jiné: „... chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek ...“; a v souladu s ustanovením § 3 téhož zákona plní uvedené úkoly na území České republiky. Používají-li tedy příslušníci Policie České republiky balistickou ochranu při výkonu služby, není tato balistická ochrana dle Nařízení považována za OOP.

V České republice vedle příslušníků Policie ČR působí i příslušníci obecní policie. Ta je v souladu s ustanovením § 1 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii: „...orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou“. Takto zřízená obecní policie v souladu s ustanovením § 1 odst. 2 výše uvedeného zákona: „... zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce ...“

Je zřejmé, že rozsah působnosti a úkoly Policie České republiky nelze srovnávat s úkoly obecní policie. Lze tvrdit, že zajištění veřejného pořádku, jak je předepsáno Policii České republiky, nelze srovnávat se zabezpečením místních záležitostí veřejného pořádku. Ty jsou stanoveny místními vyhláškami, nikoli zákonem, které jakkoli nemohou být v rozporu s ustanoveními právních předpisů České republiky, jsou platné jen v místě obce. A nejsou pro příslušníky Policie České republiky při výkonu jejich činností nijak závazné. Používají-li tedy příslušníci obecní policie při výkonu své služby prostředky balistické ochrany, používají je jako OOP, které musí splňovat všechny požadavky pro uvedení na Unijní trh podle Nařízení.

Sebeobrana

Sebeobrana je pojímána jako snaha napadeného odvrátit útok. K tomu napadený může použít:

- útěk, tj. vyhnout se konfliktu, s přivoláním pomoci (tzv. pasivní sebeobrana);
- obranu (tzv. aktivní sebeobrana), která může nabýt charakteru obrany beze zbraně (sebeochranné techniky = prvky aikido, juda, karate, boxu) či se zbraní (používání holí, nožů či střelných zbraní).

Z popisu je zřejmé, že prostředky používané při aktivní či pasivní sebeobraně nejsou prostředky přímé ochrany uživatele, které uživatel nosí na svém těle, a tudíž se vůbec netýkají problematiky balistické ochrany.

Přidělování a používání OOP

Používání OOP je spojeno s procesem analýzy rizik, která zjišťuje rizika vyplývající z nebezpečí nakládání s materiály, z prováděné činnosti / práce, z prostředí, v němž se zaměstnanec vyskytuje. Proti takovým rizikům musí zaměstnavatel zajistit ochranu svého zaměstnance, nemůže-li rizika snížit na přijatelnou úroveň – proto se takovým rizikům říká zbytková rizika. Zaměstnavatel na základě této analýzy, nebo na základě doporučení výrobce, např. v návodu k použití technického zařízení, v bezpečnostních listech, anebo při zhodnocení, že by oděv či obuv zaměstnance mohla být nadměrně znečištěna či znehodnocena, vyhotoví vlastní seznam OOPP, podle kterého pak jednotlivé zaměstnance vybavuje OOPP.

Je odpovědností zaměstnavatele, zda přidělené prostředky opravdu chrání zaměstnance před stanovenými riziky, a to jak z hlediska jejich definovaného výskytu, tak i charakteristice působení, z pohledu vzájemné kompatibility, či velikostních charakteristik. A je povinností zaměstnavatele, poskytnout zaměstnanci přiměřené informace o přidělením OOPP. Jak z pohledu samotného užívání, tak i ošetřování, které provádí zaměstnanec. Předání informací je však mnohdy nedostatečné a je nutné provést vysloveně praktický výcvik, aby zaměstnanec uměl přidělená OOPP správně použít. Aby se uměl do OOP správně obléci, aby jej uměl správně na svém těle upevnit, a aby uměl OOPP po jeho použití správně a bezpečně svléci a odložit. V tomto smyslu stanovuje povinnost i čl. 4 odst. 8 Směrnice: „Zaměstnavatel pořádá školení o používání osobních ochranných prostředků, a popřípadě také předvádění osobních ochranných prostředků“, což je ustanovení, které se do českého právního pořádku nedostalo, když ustanovení § 3 odst. 3 NV pouze požaduje, že: „Zaměstnanec musí být s používáním osobního ochranného pracovního prostředku prokazatelně seznámen“. Jediný národní předpis, který požaduje vycvičenost zaměstnanců při používání OOPP, je nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky, který v příloze k nařízení vlády, části II, bodu 9 stanovuje, že: „Zaměstnavatel zajistí, aby zaměstnanec provádějící práce při použití osobních ochranných pracovních prostředků proti pádu byl pro předpokládané činnosti vyškolen, zejména pak pro vyprošťovací postupy při mimořádných událostech“.

Je otázkou, kdo příslušníkům Záchrané zdravotní služby přidělil prostředky balistické ochrany, kdo se tak postavil do role zaměstnavatele a zda vůbec poskytl dostatečné informace k použití těchto prostředků a praktický výcvik k správnému nasazení těchto prostředků.

Závěr

S přihlédnutím k negativnímu vymezení OOP lze tvrdit, že:

- ❖ OOP specificky navržené pro ozbrojené síly, tj. Armádu ČR, nejsou OOP ve smyslu Nařízení.

Česká republika vytváří ozbrojené síly k zajišťování své bezpečnosti, přičemž jejich hlavním úkolem je obrana státu při vnějším napadení. To je vcelku důležité při srovnání rolí jednotlivých složek ozbrojených sil, kterými jsou Armáda ČR, Hradní stráž a Kancelář prezidenta republiky. Je patrné, že hlavní obrannou silou budou příslušníci Armády ČR, neboť lze předpokládat, že příslušníci Hradní stráže budou nasazeni pouze výjimečně a v době míru takřka nikdy. O příslušnících Vojenské kanceláře to platí dvojnásob, neboť jde spíše o úřednický výkon činností než o aktivní způsob výkonu obrany.

Na druhou stranu lze zdůraznit, že používají-li příslušníci ozbrojených sil prostředky balistické ochrany mimo svůj výcvik k obraně republiky před vnějším napadením, musí takové prostředky naplňovat ustanovení Nařízení o OOP, tj. musí být označeny značkou CE shody s označením oznámeného subjektu provádějícího roční kontroly, musí mít EU prohlášení shody a výrobce musí mít EU certifikát typu od příslušného oznámeného subjektu.

- ❖ OOP při udržování veřejného pořádku nejsou OOP ve smyslu Nařízení.

Prostředky používané příslušníky Policie ČR při udržování veřejného pořádku nejsou OOP. Z ústavního zákona je patrné, že ostatní „ozbrojené“ složky nemají s obranou státu v čase jeho napadení nic společného. Je vhodné zdůraznit, že mezi ozbrojené bezpečnostní složky patří Policie České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, a jejich role spočívá v ochraně celospolečenských zájmů a hodnot, ochraně fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti a majetku, právnických osob a jejich majetku.

To znamená, že mají-li při plnění svých úkolů používat příslušníci jakéhokoli jiného bezpečnostního sboru či obecní policie prostředky balistické ochrany, budou je používat jako OOP ve smyslu Nařízení, neboť dle právních předpisů, které definují jejich činnost, nezabezpečují ani úkoly obrany republiky ani úkoly ochrany veřejného pořádku.

A samozřejmě, i příslušníci Policie České republiky, budou-li chtít používat prostředky balistické ochrany mimo výkon své služby, musí je používat v souladu s požadavky Nařízení. Takové prostředky budou OOP a musí splňovat požadavky na OOP.

- ❖ OOP navržené k použití při sebeobraně není možné chápat jako OOP.

Úkony sebeobrany jako je útěk či použití chvatů a hmatů sebeobrany, nejsou spojeny s žádnými prostředky, které jsou nošeny na těle napadené osoby, která se hodlá bránit. Proto nelze takové prostředky považovat za prostředky sebeobrany. Prostředky nošené na těle poskytující uživateli ochranu před působením úderů, před úrazem a jsou tak spíše prostředky sebeochrany než sebeobrany.

Použití prostředků balistické ochrany jinými osobami a při jiných činnostech, než příslušníky ozbrojených sil v rámci přípravy na obranu země a jejím provádění či příslušníky Policie České republiky při zajišťování veřejného pořádku, podléhá požadavkům uvedeným v Nařízení (EU 2016/425 o osobních ochranných prostředcích, a tak musí nést označení CE značky shody s čtyřčísleým oznámeného subjektu provádějícího pravidelné kontroly, musí být vybaveno EU prohlášením shody, návodem výrobce s pokyny k řádnému používání a údržbě. Zaměstnavatel musí zajistit distribuci vhodných OOPP, chránících zaměstnance proti definovaným rizikům, musí zajistit vhodné velikosti OOPP svým zaměstnancům dle jejich somatologických rozměrů, musí zajistit řádné seznámení, popř. vycvičení v jejich navlékání a vysvlékání, a předat informace k provádění pravidelné údržby přiděleného OOPP.

- ❖ Balistická ochrana nepoužívaná ozbrojenými silami či při udržování veřejného pořádku je OOP ve smyslu Nařízení

Není-li naplněno negativní vymezení OOP uvedené v Nařízení, musí prostředky balistické ochrany splňovat požadavky Nařízení před uvedením na Unijní trh. Nestačí tak naplnění jiných standardů, nestačí provedení testování ve zkušební laboratoři. Musí být naplněn požadavek na provedení EU posouzení shody s typem, vč. příslušného testování, musí být naplněn požadavek na označení výrobku CE značkou shody, výrobek musí mít návod výrobce k použití, výrobce musí vyhotovit EU prohlášení shody.

Užití balistické ochrany jako OOP pak musí být v souladu s vyhodnocenými riziky. Zaměstnavatel musí zajistit vhodnou velikost ochrany pro své zaměstnance, musí je s vlastnostmi OOP a s použitím OOP seznámit, stejně tak s údržbou a podmínkami výměny OOP či její vyměnitelné součásti za nepoškozené.

Použitá literatura

- ❖ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/425 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS
- ❖ Směrnice Rady 89/656/EHS o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci (třetí samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS)
- ❖ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- ❖ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- ❖ Zákon č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách České republiky
- ❖ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- ❖ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- ❖ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- ❖ Nařízení vlády č. 362/2005 Sb., o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky
- ❖ Nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků
- ❖ Vyhláška č. 69/2014 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany

Vzorová citace

TILHON, Jiří. Prostředky balistické ochrany ve světle právních předpisů. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2024, roč. 17, č. 1-2. Dostupný z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/prostredky-balisticke-ochrany-ve-svetle-pravnich-predpisu>. ISSN 1803-3687.

Autor článku:

Ing. Jiří Tilhon, Ph.D., LL.M.